

Bộ Kinh đang thực hiện chiến lược “phòng bẫy nợ” ở vùng Vịnh, vừa tìm cách xây dựng mối quan hệ bền chặt với từng quốc gia trong khu vực thì đi tìm mà cam kết của Mỹ với Trung Quốc đang bị hoài nghi. Trong bối cảnh BRI tiếp tục được định hình ở Trung Quốc, ngược lại ta không vung mối quan hệ hợp tác rộng rãi hơn.

Hồi tháng 2/2019, Thái tử Saudi Arabia Mohammad bin Salman có chuyến công du “đón ào” đến Trung Quốc. Hai bên đã ký kết 35 bản ghi nhớ hợp tác, trong đó có một thỏa thuận dầu khí mà tin tức đưa tin trị giá 10 tỷ USD.

Một suy nghĩ kiên nhẫn nhìn nhận sự kiện này là sự phản ánh mối quan hệ Mỹ-Saudi Arabia đang trở nên tồi tệ hơn sau vụ sát hại nhà báo Jamal Khashoggi hồi năm 2018. Thực tế thì đây là một phần trong mối quan hệ song phương ngày càng tốt đẹp hơn giữa

Trung Quốc và Saudi Arabia vốn đã đồng ý thốt chốt kết quả khi hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao hồi năm 1990. Chạy trốn thềm trên cũng là một phần trong mối quan hệ ngày càng lớn mạnh giữa Trung Quốc với các nước thành viên Hội đồng Hợp tác vùng Vịnh (GCC) như Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar và Các Tiểu Vương quốc Arab thống nhất (UAE).

Đối với các thế lực quân sự vùng Vịnh, mối quan hệ sâu sắc với các cường quốc bên ngoài khu vực là một trọng tâm quan trọng trong chính sách đối ngoại và an ninh của họ. Mỹ đã thể hiện vai trò quan trọng này kết quả sau cuộc chiến tranh vùng Vịnh khi ký kết các thỏa thuận hợp tác quốc phòng với Bahrain, Kuwait, Qatar và UAE. Quan hệ của Washington với các quốc gia vùng Vịnh cũng phát triển dựa trên hiệp định tiếp cận các cơ sở hạ tầng mà nước này ký với Oman hồi năm 1980.

Như theo Học thuyết Carter, Mỹ đã kiên định thực hiện chính sách cân bằng tiếp cận quyên luyến đối với khu vực vùng Vịnh với 2 mục tiêu: không bao giờ không có một cường quốc bên ngoài nào có thể thách thức vai trò bá quyền của Mỹ; không một quốc gia khu vực nào trở thành đối tượng để phá hủy sự cân bằng mong manh này.

Đối với chiến lược an ninh của Mỹ đối với khu vực, Trung Quốc lại đang tận dụng sự dè dặt bảo vệ an ninh này để làm sâu sắc thêm mối đe dọa đáng kể sự hiện diện của mình ở vùng Vịnh. Trọng tâm của Bắc Kinh chủ yếu là kinh tế. Là một nhà nhập khẩu năng lượng lớn nhất thế giới, không có gì ngạc nhiên khi Trung Quốc coi các nước vùng Vịnh là những đối tác thương mại quan trọng. Trong giai đoạn từ 2000-2017, trao đổi thương mại giữa Trung Quốc và GCC tăng vọt lên gần 150 tỷ USD từ con số chỉ chưa đầy 10 tỷ USD. Tuy nhiên, đây không đơn thuần là trao đổi thương mại một chiều. Mối quan hệ thương mại này từng đối cân bằng và thậm chí Bắc Kinh còn xuất khẩu nhiều hơn đến Bahrain và UAE hơn là nhập khẩu.

Ngoài thương mại, quan hệ kinh tế cũng phát triển đầy đủ với tài chính và đầu tư là hai trọng tâm khác. Đầu tư trực tiếp của Trung Quốc vào GCC cũng đáng kể, đạt gần 90 tỷ USD trong giai đoạn từ 2005-2018. Mục đầu tư này có ý nghĩa quan trọng đối với các nước vùng Vịnh trong bối cảnh họ đầu tư chủ yếu để xây dựng mô hình kinh tế đa dạng hơn, và cũng đang thực hiện các dự án xây dựng và cơ sở hạ tầng “khổng lồ”. Các công ty Trung Quốc được biết có lợi khi tận dụng được lợi thế này, với cách tiếp cận mang tính cạnh tranh đối với các dự án phát triển cơ sở hạ tầng vốn đang thúc đẩy mạnh mẽ cho Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI) của Bắc Kinh.

Các thế lực của Trung Quốc cũng đang thiếp lập các quỹ đầu tư với các quỹ đầu tư nhà nước của các quốc gia khu vực để tiếp cận với các dự án liên quan các chương trình đa dạng hóa vùng Vịnh và BRI. Cho đến thời điểm này, UAE và Qatar đã thiếp lập các quỹ chung trong khi Saudi Arabia và Kuwait được cho là đang ở giai đoạn lên kế hoạch. Các UAE và Qatar cũng đã thiếp lập thỏa thuận hoán đổi tiền tệ theo đồng Nhân dân tệ của Trung Quốc nhằm hỗ trợ nhiều dự án mà các công ty của Trung Quốc đang triển khai trong khu vực. Với việc các ngân hàng Trung Quốc thiếp lập sự hiện diện của họ trong khu vực, phần lớn ở Dubai, đồng Nhân dân tệ được kỳ vọng sẽ được sử dụng nhiều hơn trong trao đổi thương mại giữa Trung Quốc và GCC.

Nhiều ý kiến cho rằng bên chốt chốt những mối quan hệ kinh tế này là một dấu hiệu của sự yếu kém của họ. Khi không có thỏa thuận an ninh tương ứng, Trung Quốc sẽ không bao giờ được coi là một cường quốc hàng đầu trong khu vực. Theo cách nhìn nhận này, Bắc Kinh là kẻ cưỡi khi hàng thế giới mất đi thì kinh tế của một là hàng mà kiến trúc an ninh của Mỹ tỏ ra ở khu vực. Nếu Bắc Kinh không sẵn sàng bỏ ra các khoản đầu tư và thương mại của mình bằng sự đảm bảo an ninh thì nước này sẽ không được nhìn nhận một cách nghiêm túc ở vùng Vịnh.

Mặc dù vậy, quan điểm này đã không tiếp cận được cách tiếp cận của Trung Quốc. Trung Quốc đã có những bước đi chậm rãi và phần lớn là thặng lợi tiền tệ một vai trò an ninh lớn hơn. Những năm gần đây đã chứng kiến các cuộc tập trận quân sự chung, các cuộc gặp cấp cao được tăng cường giữa các quốc gia phòng, các chuyến viếng thăm tàu hải quân của Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc và các thương vụ buôn bán vũ khí ngày một quan trọng.

Mặc dù không đi sâu vào nói trên sánh ngang với vai trò an ninh của Mỹ ở khu vực những điều này không hơn nhẽ vậy. Vì sự hiện diện an ninh lớn hơn của Trung Quốc sẽ phần nhiều bị coi là một thách thức đối với Washington. Chúng có ích gì trong việc đối kháng với Mỹ ở khu vực và giới lãnh đạo Bắc Kinh dường như hiểu rõ điều này.

Quan trọng hơn, Trung Quốc không sẵn sàng chấp nhận bị coi là một cường quốc quân sự lớn ở Trung Đông. Mặc dù BRI đang giúp gia tăng quyền lực và tầm ảnh hưởng của Bắc Kinh nhưng chưa thể giúp nước này có sức mạnh quân sự ngang bằng với Mỹ. Vì vậy, Bắc Kinh đã sử dụng sự hiện diện kinh tế của mình như là cách

thực tế cùng mối quan hệ trong một khu vực đóng vai trò quan trọng về mặt chiến lược, đồng thời tìm cách để không bị nhìn nhận là kẻ phá bĩnh (mối quan hệ Mỹ với khu vực) hoặc có tham vọng quá lớn ở vùng Vịnh.

Bác Kinh đang thực hiện chiến lược “phòng bẫy nợ công đôi” ở vùng Vịnh, vừa tìm cách xây dựng mối quan hệ bền chặt với từng quốc gia trong khu vực tại thời điểm mà cam kết của Mỹ với Trung Quốc đang bị hoài nghi. GCC lại được biết tiếp nhận mối quan tâm này từ Trung Quốc, mong muốn thật chặt quan hệ với các cường quốc ngoài khu vực với lợi ích là để được sự ổn định vùng Vịnh. Trong bối cảnh BRI tiếp tục được định hình ở Trung Quốc, ngược lại ta kỳ vọng sẽ chứng kiến mối quan hệ hợp tác rộng mở hơn giữa Trung Quốc và GCC.

Theo “ [East asia forum](#) ”

Hồng Trà (gt)